

STERREN IN DE SCHEMERING

SARAH SUNDIN

Sarah Sundin

Sterren in de schemering

Roman

Vertaald door Marianne Locht-Kühler

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Vertaling: Marianne Locht-Kühler
Ontwerp omslag: Mark Hesseling
Lay-out binnenwerk: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 297 3156 0
ISBN 978 90 297 3157 7 (e-book)
ISBN 978 90 297 3158 4 (audiobook)
NUR 342
www.kokboekencentrum.nl

Oorspronkelijk verschenen onder de titel *When Twilight Breaks* bij Baker Publishing Group, USA

© Sarah Sundin, 2021.

© 2021 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht
Alle rechten voorbehouden.

Uitgeverij KokBoekencentrum vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

Ter nagedachtenis aan mijn grootvader
John F Ebelke.
Ik zou willen dat ik u had gekend.

1

Berlijn, Duitsland
Dinsdag 15 maart 1938

Evelyn Brand had in de journalistiek haar sporen verdiend, en daarvoor had ze zich niet eens als man hoeven te verkleeden.

Ze ging zitten op het randje van het bureau in het kantoor van de American News Service in Berlijn, terwijl Hamilton Chase III, de chef van het Europese persbureau, haar artikel beoordeelde.

George Norwood, de bureauchef in Berlijn, ijsbeerde door het kantoor en keek haar bij elke draai vuil aan. Als hij op tijd in Wenen gearriveerd was, zou hij het artikel van het jaar geschreven hebben, niet zij. Maar hij was niet op tijd geweest, dus hij had het niet geschreven.

Toen Adolf Hitler de Oostenrijkse overheid zodanig bedreigd had dat ze Nazi-Duitsland toestemming gaven het land te annexeren, waren Duitse troepen over de grens gemarcheerd zonder een schot te lossen.

En Evelyns naam zou vermeld worden op de voorpagina.

Ze had onder de bloedrode vlaggen met swastika's gestaan, terwijl de stoet van de Führer Wenen binnenrolde onder een bulderend 'Heil, Hitler!' In haar verhaal had ze het meisje in klederdracht beschreven dat bloemen naar hen toe gooide, en de zwart geüniformeerde SS-officier die het boeketje aan de Führer had overhandigd.

Maar ze had ook het tafereel in een andere straat beschreven, waar een lawaaiërice menigte een twintigtal Joden dwong anti-nazigrafitti van het trottoir te schrobben. In gedachten zag ze de man met zilvergrijs haar nog op zijn knieën zitten, en de jongen die schaterend de hoed van het hoofd van de oude heer sloeg, waardoor die in de goot belandde. De man had zijn hand naar

de hoed uitgestoken, maar had zich toen bedacht en was weer aan het werk gegaan.

Toen Hamilton Chase het artikel neerlegde, keek Evelyn hem triomfantelijk glimlachend aan. ‘Goed, toch?’

Hij drukte zijn sigaret uit in de asbak. ‘Ja, het is goed.’

‘Goed?’ George Norwood maakte met zijn hand een wegwerpgebaar in haar richting. ‘Ze hoorde daar helemaal niet te zijn. Zij heeft München toegewezen gekregen. Daar woont ze.’

‘Ik zit er ook bij, meneer Norwood.’ Evelyn gaf haar baas een smal glimlachje. ‘Ik heb het kantoor in Berlijn opgebeld. Meneer O’Hara zei dat er niemand van de ANS in Wenen was. Maar ik was er al.’

‘Ik was onderweg.’ Norwood was nog geen dertig, maar hij keek Evelyn boos aan alsof ze een ondeugend kind van vijf was.

Er zaten zilveren strengen in Chase’ achterovergekamde, blonde haar. ‘Waarom was u in Wenen, Miss Brand?’

Evelyn trok haar geruite rok recht over haar knieën. ‘Mijn huisgenoot is fluitiste, en ze wilde naar een concert in Wenen. Ik vond het niet verstandig als ze alleen zou gaan, gegeven de huidige spanningen.’ Eigenlijk had ze het concert gebruikt om Libby zo ver te krijgen dat ze met haar mee zou gaan naar Wenen. Lokaas, had Libby gezegd. Ze had geen ongelijk.

‘Ze probeerde stiekem bij de persconferentie naar binnen te glippen.’ Norwood haalde een hand door zijn kastanjebruine haar, dat bijna dezelfde kleur was als dat van Evelyn.

‘Het was niet stiekem. Ik heb mijn perskaart laten zien en beleefd gevraagd of ik erin mocht. Het was het proberen waard, omdat er niemand van de ANS in de stad was.’ In plaats van te vragen waarom Evelyn in de stad was, had Chase beter kunnen vragen waar Norwood zat. De enige grote nieuwsdienst of krant zonder correspondent in de stad. Het was bijna misdadig.

Norwood blies een wervelende wolk sigarettenrook uit. ‘Ze wist dat ze niet zou worden toegelaten. Ze stond niet op de lijst.’

Evelyn sloeg haar armen over elkaar. ‘Bert Sorensen van de *New York Press-Herald* stond ook niet op de lijst. Hij werd ook

binnengelaten. Maar dat is een man. Ik had eigenlijk –’

‘Als je het maar uit je hoofd laat.’ Chase keek haar indringend aan. ‘Ik wil niet nog eens zo’n fiasco als in Parijs. Je hebt de ANS voor schut gezet.’

Evelyn liet haar kin zakken. ‘Ja, meneer.’ Ze had die dag meer pommade en haarspeldjes moeten gebruiken. Met haar rechte figuur en een herenkostuum aan was ze toegelaten tot de persconferentie van die Franse ambtenaar, die vrouwenhater. Er zou geen haan naar gekraaid hebben als er niet een paar haarlokken vanonder de gleufhoed ontsnapt waren.

Chase gaf Evelyns artikel aan Norwood. ‘Opschonen en dan naar New York sturen.’

Evelyn kneep haar handen op haar schoot ineen. ‘Laat dat stuk over die man met zijn hoed alsjeblieft staan.’

Norwood vertrok zijn gezicht. ‘Dat is precies het gedeelte dat opgeschoond moet worden.’

Ze zou het verdriet in de ogen van de man nooit vergeten. Hij had haar doen denken aan opa Schmidt, die van Joodse afkomst was. Hij had zich tot het christendom bekeerd, maar dat zou de nazi’s niets kunnen schelen. Voor hen was het Jodendom een kwestie van ras, niet van religie. Als opa niet naar Amerika gekomen was, zou hij nu ook gedwongen worden om trottoirs te schrobben.

‘Alstublieft, meneer Norwood,’ zei Evelyn. ‘Dat verhaal moet verteld worden. Amerika moet het weten. Dat ben ik hem verschuldigd.’

‘Hem?’

‘Die man op zijn knieën.’ Als Libby haar niet tegengehouden had, zou Evelyn naar hem toe gerend zijn om te helpen. Maar het zou niets hebben uitgehaald, één vrouw tegen een mensenmenigte.

‘Vecht met woorden,’ had Libby tegen haar gezegd. ‘Je woorden hebben invloed.’

Niet als ze door George Norwood weggestreept werden.

‘Laat zo veel mogelijk staan, meneer Norwood,’ zei Chase. ‘En

onthoud goed, Miss Brand, dat wij Amerikaanse correspondenten te gast zijn in Duitsland. De regering censureert ons niet, maar er zijn grenzen.'

'Dat is zeker waar.' In andere landen telegrafeerden correspondenten hun artikelen naar de VS. Maar de nazi's screenden telegrammen, en ze stuurden alleen artikelen door die hen bevielen. Dus Amerikaanse verslaggevers belden hun verhalen meestal door naar hun persbureaus in Londen of Parijs, zodat ze van daaraf naar huis getelegrafeerd konden worden.

Chase viste een sigaret uit zijn vestzakje. 'Nooit vergeten: je bent niet in de VS.'

Evelyn liet haar schouders hangen, maar rechtte ze ook bijna meteen weer. 'Ik weet het. Geen vrijheid van meningsuiting. Geen persvrijheid. Helemaal geen vrijheid.'

'Nee. Waar ga je nu aan werken?'

'Ik heb nog een opdracht voor haar.' Norwood zocht in een map op zijn bureau. 'Een artikel over de Amerikaanse studenten aan de Universiteit van München en hun ervaringen hier.'

Evelyn probeerde een glimlach te forceren, maar dat lukte niet. Weer een softbal-artikel.

Norwood gaf haar een papiertje. 'Peter Lang is een van mijn oudste en beste vrienden. We waren kamergenoten op Harvard en zijn vader was samen met die van mij lid van het Huis van Afgevaardigden. Peter promoveert in de Duitse taal.'

Weer zo'n man van het prestigieuze Harvard, net als Norwood en Chase en elke hoge ome bij de ANS. Evelyn stak het papiertje in haar tas.

'Lang kan je introduceren bij de andere Amerikaanse studenten. Het is een aardige kerel.'

'Natuurlijk.' Op de een of andere manier wist ze het sarcasme uit haar stem te houden.

Hamilton Chase stond op. 'Ik kijk uit naar dat artikel.'

'Dank u, meneer.' Ze schudde hem de hand en liep naar de redactie, die gonsde van het getik van typemachines, levendige gesprekken, en het laatste nieuws.

Hier hoorde ze thuis.

Zelfs nu er wereldwijd grote verhalen te schrijven waren – de crisisjaren, de burgeroorlog in Spanje, de invasie in China door Japan, en Stalins zuiveringen van tienduizenden van zijn eigen volk – was Berlijn de eerste keuze van elke verslaggever. Maar Evelyn werd verbannen, bijna zeshonderd kilometer daarvandaan, om softbalverhaaltjes te schrijven.

‘Zit je weer in de problemen?’ Frank Keller hield op met typen en wees naar haar met zijn sigaar. ‘Weet je wat jij nodig hebt? Een man om je in het gareel te houden.’

Dat was precies de reden waarom ze nooit zou trouwen. Ze had een hekel aan beperkingen.

Evelyn leunde tegen Kellers bureau en knipperde verleidelijk met haar wimpers naar de gedrongen vijftiger. ‘Werp je je op als vrijwilliger?’

‘Nooit van mijn leven.’ De slede van zijn schrijfmachine stootte tegen Evelyns heup.

Ze legde de rug van haar hand tegen haar voorhoofd. ‘Je kwetst me.’

Keller lachte. ‘Wegwezen, zus.’

Graag. Vanaf de andere kant van de ruimte wenkte Mitch O’Hara haar.

Ze grijnsde en ging bij zijn bureau staan.

O’Hara, altijd galant, schoof een stoel voor haar bij. Hij liep tegen de zestig en had in elke grote stad ter wereld het nieuws verslagen. Jammer dat hij had bedankt voor Norwoods functie. Voor O’Hara zou Evelyn best in het gareel willen – zo nu en dan.

‘Wat heb je gedaan, Eef?’

Hij was de enige die haar zo mocht noemen. ‘Niks. Ik was eerder in Wenen dan Norwood. En ik heb het eerst hierheen gebeld, dat weet je. Ik probeerde bij de persconferentie binnen te komen, maar ik werd geweigerd. Als een van jullie, mannen, hetzelfde gedaan had, zouden jullie niet in Berlijn ontboden zijn.’

O’Hara krabde aan zijn grijze snor. ‘Je bent nog maar een halfjaar in Duitsland.’

‘Zeven maanden, en daarvoor twee jaar in Parijs. En ik heb lang genoeg in New York op de redactie gezeten.’

Hij hield zijn hoofd schuin en keek haar met zijn grijsblauwe ogen aan. ‘Je betaalt nog steeds de tol.’

Ze wilde eigenlijk een pruillip trekken, maar bedwong zich. ‘De tol is bij mij twee keer zo hoog als bij een man.’

‘Ja, en de boetes zijn twee keer zo hoog als bij een man. Het klopt niet, maar zo gaat het.’

Evelyn spande haar kaakspieren en keek even naar de gesloten deur van het kantoor. ‘Norwood gaat het hart van mijn artikel eruit halen. Ik zou de vrijheid moeten hebben om te kunnen schrijven zoals ik dat wil.’

‘Die heb je ook.’ O’Hara tikte met zijn pen op Evelyns pols. ‘En de ANS heeft de vrijheid je te ontslaan. En de nazi’s hebben de vrijheid je uit het land te schoppen als je hen in een kwaad daglicht stelt.’

‘Dat is niet zo moeilijk.’

Hij grinnikte. ‘Dat is waar.’

Evelyn trommelde met haar vingers op haar roodleren tas op schoot. ‘Uit Duitsland weggestuurd worden is misschien nog niet eens zo erg. Dorothy Thompson is eruit gegooid, en zij is nu bekender dan ooit.’

‘Ze was daarvoor ook al bekend als gerenommeerd verslaggever. Jij bent voor in de twintig.’

‘Achter in de twintig.’

Hij lachte en leunde achterover op zijn stoel. ‘Ik ben lang genoeg getrouwd om te weten dat alleen een heel jonge vrouw nog probeert te bewijzen dat ze ouder is dan de mensen denken.’

Nu moest Evelyn ook lachen.

‘Je kunt het wel, Eef.’ O’Hara liet zijn elleboog op het bureau rusten. ‘Je schrijft goed, je hebt een neus voor nieuws, je bent slim en hebt doorzettingsvermogen te over. Houd je gewoon gedekt, en probeer je alsjeblieft aan de regels te houden. De nazi’s kunnen nog veel ergere dingen doen dan je uit het land zetten.’

‘Dat weet ik,’ verzuchtte ze. Haar rechten als Amerikaans staats-

burger zouden haar niet baten als de Gestapo een fataal ‘ongeluk’ organiseerde.

Ze stond op en hing haar tas over haar schouder. ‘Bedankt voor de peptalk. Ik moet de trein halen. Norwood wil dat ik uitwisselingsstudenten ga interviewen om hun rijke pappies en mammies gerust te stellen dat hun lieve schatjes veilig en gelukkig zijn hier in het buitenland.’

O’Hara pakte een half opgegeten appel van zijn bureau en keek grijnzend van de appel naar Evelyn. ‘Jij ziet er wel uit als een meid die verstand heeft van softbal.’

‘Ja?’

Hij deed alsof hij pitcher was en klaarstond om te gooien. ‘Wat doe je met een softbal, Eef?’

Ze grijnsde breed terug. ‘Het veld uit slaan.’

2

*De Ludwig-Maximilians-universiteit
München, Duitsland
Maandag 28 maart 1938*

Peter Lang haalde de wasrol uit zijn dictafoon, liet die in de kartonnen koker glijden en schreef een nummer op het karton. ‘*Sehr gut, Fräulein Wechsler.* Je hebt goed doorgewerkt in het wintersemester van je buitenlandstudie. Je Duits is behoorlijk verbeterd sinds september.’

‘*Danke schön.*’ De studente van Mount Holyoke speelde met een lichtbruine haarlok. ‘Ik kijk uit naar uw lessen in het volgende semester.’

‘Over precies een week begint het weer.’ Peter schudde haar de hand. ‘Bedankt voor je hulp bij mijn onderzoek.’

‘Ik help u graag. *Auf Wiedersehen.*’ Ze liep Peters kantoor uit, terwijl ze over haar schouder naar hem glimlachte.

Peter zat aan zijn bureau en keek in zijn onderzoeksmap. Er waren 34 Amerikaanse studenten aan de Universiteit in München die bijna aan het tweede semester begonnen, en in de herfst zou de volgende lichting arriveren. Hij zou meer dan genoeg gegevens hebben voor zijn proefschrift.

‘*Guten Tag, Peter.*’ Professor Johannes Schreiber kwam het kantoor binnen. ‘*Wie geht’s?*’

‘*Sehr gut, Herr Professor.*’ Peter schudde de man de hand. Het was zijn favoriete professor uit zijn eigen buitenlandjaar in München. De man was sindsdien wat kaler geworden, maar hij had nog steeds dezelfde warme glimlach. ‘Nog maar drie opnames te gaan. De studenten zijn gul geweest met hun tijd in de vakantie.’

Professor Schreiber voelde aan de flexibele stalen buis aan het mondstuk van de dictafoon. ‘Daar ben ik blij om, maar ik

zou liever willen dat je traditionele methodes gebruikte voor je onderzoek. Ik zie niet in hoe dit ding het leren van een taal kan bevorderen.'

Peter onderdrukte een zucht en legde wat boeken recht op het bureau. 'Ik heb ontdekt dat het helpt als een student naar zichzelf kan luisteren en daarna de juiste uitspraak hoort. Bovendien kan ik opnames van het begin en einde van het semester vergelijken, om het effect van mijn leermethode te laten zien.'

'Jouw methode.' Professor Schreiber wreef over zijn kin en fronste zijn wenkbrauwen naar de machine. 'Studenten leren het meeste door immersie.'

'Natuurlijk. Daarom vergelijk ik in mijn onderzoek mijn studenten op Harvard, die niet het voordeel van immersie hebben, met de studenten hier. Daarom heb ik deze lichte studenten ook opgezocht in New York en heb ik opnames van hen gemaakt voordat ze naar Hamburg reisden. Ik heb ook opnames gemaakt van Harvardstudenten die een andere docent hebben.'

'Het is nog niet te laat om een nieuwe aanpak te kiezen. Je bent hier een jaar lang.'

Peter haalde diep adem. Zonder Professor Schreibers goedkeuring zou hij nooit kunnen promoveren. 'Als ik Hans-Jürgen nou eens zou helpen?'

'Mijn zoon?'

'Ja. Zijn Engels is goed, maar zijn accent... niet zo.'

De professor kreeg een peinzende uitdrukking in zijn lichtblauwe ogen. 'Ik zou graag willen dat hij in Engeland of Amerika ging studeren.'

Peter legde zijn hand op de koele, zwarte behuizing van de dictafoon. 'Als ik zijn accent kan verbeteren, mag ik dan doorgaan met mijn werk?'

Er verscheen een kuiltje in één wang. 'Hij mag je graag.'

'En ik hem ook. Afgesproken?'

'Goed dan. Nu komt er een verslaggever op bezoek, toch?'

'Ja. Ik doe een vriend een gunst.'

Toen de professor weg was, keek Peter op zijn horloge. Nog

drie minuten, als ze tenminste punctueel was. Hij klapte de map dicht en borg die op.

Arme George. Hij had gebeld om te zeggen dat hij Peters telefoonnummer had doorgegeven aan een stokebrand van een vrouwelijke verslaggever, die haar plaats niet kende. George gaf haar zo veel mogelijk opdrachten om te zorgen dat ze niet in de problemen raakte.

‘Succes.’ Peter schoof de archieflade dicht. Onruststokers veroorzaakten per definitie onrust.

‘*Entschuldigung?*’ Een slanke brunette klopte op zijn open deur. Geen mooie vrouw, maar... interessant. ‘Professor Peter Lang?’

‘Gewoon meneer Lang, totdat ik gepromoveerd ben,’ zei Peter in het Engels, en hij beende naar haar toe. Ze had een stevige handdruk, ongetwijfeld doordat ze mannenwerk deed. ‘U bent vast Miss Stokebrand.’

Bruine, intelligente ogen keken hem aan, en er fonkelde iets van humor in. ‘Mijn reputatie gaat me voor.’

Wat had hij gezegd? ‘Pardon?’

‘Mijn naam is Evelyn Brand, niet Stokebrand, ondanks wat meneer Norwood heeft gezegd.’

Lieve help. ‘Neem me niet kwalijk, Miss Brand. Ik verzeker u dat het mijn fout was, niet die van George.’

‘U hoeft zich niet te verontschuldigen.’ De geamuseerde uitdrukking op haar gezicht deed vermoeden dat ze het voorval waarschijnlijk aan al haar vrienden zou vertellen.

‘Kom alstublieft binnen,’ gebaarde hij, terwijl hij probeerde zijn fatsoen terug te vinden. ‘Of wilt u liever naar buiten? Het is een beetje fris, maar ik houd daar wel van.’

‘Ik ook, maar ik begin liever hier binnen. Je kunt veel over iemand leren door te kijken naar zijn omgeving.’ Ze deed haar overjas uit.

Peter hielp haar en hing de jas aan een haak. ‘Goed dan, Miss Brand. Wat komt u te weten door mijn miniatuurkantoor?’

Ze haalde een paar boeken uit zijn boekenkast. Ze zag er stijlvol uit in een grijs mantelpak en een rode blouse, met een rode

riem om haar middel. Haar hoed was grijs met een rode strik en mannelijk van model, maar hij zag er toch vrouwelijk uit omdat ze hem schuin op had. Zelfs haar schoenen waren grijs met rood.

Miss Brand schoof een boek terug op de plank. 'Uw boeken vertellen me niets wat Nor – meneer Norwood me nog niet had verteld. U bestudeert de Duitse taal. Maar ondanks dat u nog maar kort geleden hier bent aangekomen, is alles al uitgepakt.'

Dit kon interessant worden. 'Ik houd niet van uitstellen.'

'Een dictafoon?' Ze legde met gepaste eerbied haar hand even op de machine. 'Waarvoor?'

'Mijn onderzoek. Ik ben –'

'Aha, uw onderzoek. Daar zult u me vast nog bijzonder uitgebreid over vertellen. Maar mag ik eerst mijn vragen stellen?'

Hij grijnsde. Na al die giechelende studentes was Miss Brand verfrissend. 'Maar ik gaf juist antwoord op uw vraag.'

Ze grinnikte. 'Dat is waar.'

Peter leunde achterover tegen de muur en sloeg zijn benen bij de enkels over elkaar. 'Begin maar met uw kruisverhoor.'

'Uw stoel staat naast het bureau, niet erachter.'

'Ik had een afspraak met een student.'

'En u geeft de voorkeur aan een jovialere aanpak. Mag ik?' Miss Brand gebaarde naar het bureau.

'Ga uw gang. Pas op voor de explosieve sigaren in de bovenste lade.'

Ze glimlachte plagerig naar hem in het voorbijgaan, liet haar rode tas op zijn stoel vallen en pakte een ingelijste foto van zijn bureau. 'Uw familie?'

'Ja.'

'Nou, iedereen ziet eruit als een rasechte Ariër,' zei ze plagerig, terwijl ze Peter met de foto vergeleek. 'Allemaal blond en – ja – blauwe ogen.'

'Honderd procent Duits.'

'Ik ben 75 procent Duits, maar zo zie ik er niet uit. Eens kijken, u bent de op twee na jongste van vier jongens. U bent denk ik een jaar of tien op deze foto. Draagt u altijd al een bril?'

‘Ik was daar negen, en ik heb een bril sinds de eerste klas, toen ik niks kon zien op het bord van juf Hathaway.’

Miss Brand kneept één oog half dicht en keek hem aan. ‘Ergens tussen toen en nu hebt u uw neus gebroken.’

Peter hield even zijn adem in, terwijl hij opnieuw zijn neus hoorde kraken toen die vuist zijn gezicht raakte, opnieuw voelde hoe ruwe handen hem op de vloer duwden, terwijl zijn vader meedogenloos werd doodgeslagen. Peter was op de grond blijven liggen, een zwakkeling, die zijn vader niet kon redden.

‘Studievrienden?’

Peter knipperde met zijn ogen. Het kostte even moeite om zijn aandacht weer te richten op de jonge vrouw, die een foto vasthield van Peter met zijn drie beste vrienden. ‘Ja. Nu zitten we allemaal in Europa.’

‘Nor – meneer Norwood is niet veel veranderd.’

Peter kwam dichterbij staan. ‘Dat is Henning – Baron Henrik uit Denemarken. En Paul Aubrey runt nu een autofabriek bij Parijs.’

‘Dat bent u.’ Ze bekeek hem vluchtig van top tot teen. ‘U bent veranderd.’

Ze bedoelde dat hij niet meer zo’n magere slappeling was. Daar had hij wel voor gezorgd.

‘U klinkt niet alsof u uit Boston komt, zoals mijn bureauchef.’

‘Ik kom uit New York, Albany.’

‘Geen foto van een vrouw of vriendin. Of u bent alleenstaand, of u hebt de foto van uw vrouw thuis gelaten, zodat u gemakkelijker knappe studentes kunt verleiden.’

Peter zuchtte gemaakt. ‘Was het maar zo schandalig. Dan zou u een veel mooier verhaal krijgen.’

‘Zeker.’ Ze keek het kantoortje rond. ‘U bent bijzonder georganiseerd. *Alles in Ordnung*.’

Alles op orde, zoals het hoorde. ‘Moet er nog meer geanalyseerd worden, of zullen we een eindje gaan wandelen?’

‘Even wandelen zou wel fijn zijn.’

Peter hielp haar in haar jas, deed zijn eigen jas aan en hoed op,

en ging haar voor door de hal. ‘Nu ben ik aan de beurt.’

‘Aan de beurt?’

Hij keek haar doordringend aan, zijn ogen een beetje dichtgeknepen. ‘U komt uit het Midwesten, waarschijnlijk uit Chicago, te horen aan de manier waarop u de r uitspreekt.’

Ze trok haar bruine wenkbrauwen op. ‘Geboren en getogen in Chicago.’

‘U bent van rijke afkomst, te oordelen aan uw kleding.’

Miss Brand trok een rimpel in haar neus. ‘Nou...’

‘Maar u voelt zich er ongemakkelijk bij, wat spreekt voor uw karakter, net als het feit dat u gekozen hebt voor een carrière en niet voor een huwelijk met de begeleider bij uw debutantenbal.’

‘Ik ben nooit naar een debutantenbal geweest.’ Daar leek ze blij mee te zijn.

Peter legde een hand op zijn borst. ‘En dat stelde uw moeder bijzonder teleur.’

Haar mond viel open. ‘Hoe weet u...?’

‘En u bent ook geen lid geweest van een studentenvereniging.’

De hal kwam uit in een atrium, met donkere, marmeren zuilen en een hoge, witte koepel. De hakken van Miss Brand tikten op de tegelvloer en ze keek hem aan, bewonderend en wantrouwend tegelijk. ‘U zou een goede verslaggever zijn, meneer Lang.’

Hij maakte een kleine buiging. ‘Ik neem aan dat u dat als een compliment bedoelt. Dank u.’

Ze lachte, laag en melodieus, en helemaal niet lichtzinnig. ‘Zo is het wel genoeg. Ik ben gekomen om u te interviewen en te vragen of u me in contact kunt brengen met andere Amerikaanse studenten.’

‘Ik wil u graag van dienst zijn. Ik geef het volgende semester Duits. We hebben 34 uitwisselingsstudenten.’

‘Prachtig.’ Ze beklom de marmeren trap naar het bordes, terwijl ze een schrijfblok uit haar tas haalde.

‘Zullen we een bankje opzoeken?’ Hij liep naar een bankje aan de andere zijde van het bordes.

‘Ik kan lopen en schrijven tegelijk.’

‘Prima. Ik ben overtuigd voorstander van frisse lucht en beweging.’ Hij deed de deur naar het hoofdgebouw open.

In tegenstelling tot Amerikaanse universiteiten, met hun uitdijende campussen, had de Universiteit van München twee lange gebouwen tegenover elkaar aan de Ludwigstrasse, met een rond plein in het midden. Midden op het plein zat een tiental studenten op de rand van een grote fontein te lachen en te flirten.

Peter ging linksaf over het pad rondom het plein. ‘Ik vind het heerlijk dat er in Duitsland veel gefietst en gewandeld wordt.’

Miss Brand haalde diep adem. ‘Ik houd daar ook van. Mijn huisgenoot en ik gaan altijd wandelen in de Alpen, als ik haar tenminste van haar muziek los kan weken.’

‘Is ze musicus?’

‘Fluitiste. Een beetje een lievelingetje in de muziekwereld in München.’

‘Toch niet Elizabeth White?’

Miss Brand glimlachte zelfvoldaan. ‘Ik ken Libby al sinds de tweede klas.’

‘Tjonge.’ Hij had veel over haar gehoord, maar haar nog nooit horen spelen.

‘Nogmaals, ik ben gekomen om u te interviewen. Naam: Peter Lang. Leeftijd?’

‘27.’ Hij liep met haar langs het elegante, roomkleurige gebouw. ‘In 1933 begonnen aan Harvard. Bachelor Duits. Daarna promoveren. Op 8 maart in München gearriveerd om een jaar les te geven en onderzoek te doen, onder leiding van de hooggeachte dr. Johannes Schreiber, die in mijn eigen buitenlandjaar in ’31-’32 mijn professor was. Zijn uw inleidende vragen nu beantwoord?’

Miss Brand was verwoed aan het schrijven. Het was steno, of anders een vreselijk belabberd handschrift. ‘Ik voeg nog even iets toe aan mijn beschrijving van u. “Nauwgezet”, en “enigszins vrijpostig”.’

‘Waarom vond George deze vrouw in vredesnaam niet leuk? ‘Alleen maar enigszins vrijpostig? Dan moet ik beter mijn best doen. Volgende vraag, Fräulein?’

‘Een... klein... momentje.’ Ze bleef schrijven. ‘Johannes Schneider?’

‘Schreiber.’ Het was een bewolkte dag. Peter ademde de frisse lucht in.

‘Goed, meneer Lang. Wat is hier uw grootste uitdaging geweest?’

George had hem gewaarschuwd dat Miss Brand vastbesloten was Duitsland in een kwaad daglicht te stellen, en dat hij daar niet in mee moest gaan. Hij haalde zijn schouders op. ‘Een auto vinden om te kopen.’

‘Een auto?’

‘Ik houd van autorijden.’

‘Ik dacht dat u hield van wandelen.’

‘Ja, en ik vind het leuk om ergens naartoe te rijden waar ik kan gaan wandelen.’ Hij stelde zich voor dat Miss Evelyn Brand naast hem zat in zijn Opel Admiral cabriolet, een sjaal om haar haren gebonden, terwijl hij langs de Olympic Road reed om te gaan wandelen door de wonderbaarlijke Partnachkloof.

‘Meneer Lang?’

‘Hm?’ Had ze nog een vraag gesteld?

Ze vertrok een van haar mondhoeken. ‘Ik vroeg of u nog meer moeilijkheden bent tegengekomen. Buiten luisteren om, bedoel ik.’

Ze waren nu in de Ludwigstrasse. Peter ging linksaf en liep met haar in de richting van de Siegestor. Hij maakte echt een goede indruk op deze manier. ‘Moeilijkheden? Niet echt. Ik spreek vloeiend Duits en ik ben bekend met de cultuur. Maar alles is wel heel anders dan toen ik hier in ’32 was.’

‘Dat kan ik me voorstellen. Daar zou ik nog wel meer over willen vragen, maar u bent nog niet zo lang terug.’

‘Lang genoeg om dat te kunnen zien.’ Peter wandelde langs de schone straat, langs glanzende auto’s en lachende studenten. In ’32 zat Duitsland vast in een moeras van armoede en werkeloosheid. De bevolking was afgestompt en werd geterroriseerd door communistische bendes.

De Siegestor rees voor hen op, een triomfboog die solide en zeker was als het herstel van Duitsland, gekroond door een standbeeld van Bavaria op een strijdswagen, getrokken door vier leeuwen.

Nu, in 1938, worstelde de rest van de wereld met de crisjaren, met stakingen en rellen en wanhoop. Maar Duitsland was welvarend. Er was geen werkloosheid en de bevolking was veilig en gelukkig. Ook al stond Hitler in Amerika bekend als een clowneske gangster, hij had wel een ommekeer in het land bewerkstelligd.

Miss Brand sloeg een blaadje van haar schrijfblok om. 'Hoe is de universiteit hier anders dan die in de VS?'

Peter tikte tegen zijn hoed toen er twee studentes langsliepen. 'Gemengd onderwijs, dat is één ding. Dat vind ik wel prettig.'

'Uiteraard.'

'Maar de meeste Amerikanen raken in verwarring door de kalender van het academisch jaar. Het wintersemester loopt van oktober tot februari en het zomersemester van april tot juli.'

'Dat is lastig.' Ze keek om zich heen en ging wat zachter praten. 'Zijn er problemen met de Duitse Studentenliga?'

Ze zat te vissen naar kritiek. Peter onderdrukte een glimlach en liep met haar over de rotonde om de Siegestor heen. 'Helemaal niet.'

'Duits lesgeven zal wel niet in strijd zijn met het beleid van de nazi's. Hoe ervaart u het leven in München?'

'*Wunderbar*. Worst, Beierse zoete mosterd, wandelen, de opera.' Er vormde zich een idee in zijn hoofd. 'Hoewel ik Miss White nog nooit heb horen optreden.'

'Dat mag u echt niet missen. Ze is ongelooflijk.'

'Raakt u het niet beu om haar te horen spelen?'

'Nooit.' Miss Brand veegde een krullende haarlok uit haar gezicht, die glansde als gepolijst koper in het gedempte licht. 'Ik ben zo'n beetje opgegroeid tussen het symfonieorkest, dus -'

'Wacht. Brand? Chicago? U bent toch geen familie van Ernest Brand, de dirigent?'

Ze straalde van trots. ‘Mijn vader.’

‘Uw...’ Deze vrouw werd met de minuut interessanter. ‘Ik ben weleens met de trein naar Chicago gereisd voor een van zijn concerten.’

‘Dat zal hij leuk vinden om te horen.’

Zijn idee begon vaste vormen aan te nemen. ‘Weet u wanneer Miss White weer een concert geeft?’

‘Aanstaande zaterdag.’

‘Zou u mij willen vereren met uw gezelschap?’

Miss Brand stond stil en keek hem onderzoekend aan, met de boog van de Siegestor als een omlijsting achter zich. ‘Op één voorwaarde.’

‘Zeg het maar,’ zei hij, met zijn hand op zijn hart.

‘U moet braaf zijn, zich niet meer zo laten afleiden, en mijn vragen beantwoorden.’

‘Dat beloof ik.’ Maar hoe kon hij voorkomen dat hij werd afgeleid door iemand die zo fascinerend was?